

МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Навчально-науковий інститут соціально-педагогічної та мистецької освіти

Кафедра психології

КВАЛІФІКАЦІЙНА (ДИПЛОМНА) РОБОТА

на здобуття рівня вищої освіти «магістр»

**на тему «Розвиток креативності педагогів засобами
психологічного тренінгу»**

Виконала: здобувач вищої освіти
групи пс22м заочного відділення
спеціальність 053 Психологія
ОП Психологія. Практична психологія
Коломєєць Лариса Геннадіївна

Керівник: к.психол.н., доцент
Прокоф'єва О.О.

Рецензент: к.психол.н., доцент
Ніжинського державного університету
імені Миколи Гоголя
Кошова І.В.

Запоріжжя – 2023 року

АНОТАЦІЯ

Коломєєць Лариси Геннадіївни

Розвиток креативності педагогів засобами психологічного тренінгу

У роботі відображено теоретичні основи розвитку творчих здібностей педагогів та педагогинь у процесі професійної діяльності, проаналізовано сутність творчої особистості та визначено структуру творчих здібностей педагогів і педагогинь у професійній діяльності.

Презентовано матеріали емпіричного дослідження розвитку творчих здібностей педагогів та педагогинь у процесі професійної діяльності, проведеного для визначення рівня розвитку компонентів творчих здібностей (емоційного, потребно-мотиваційного, комунікативно-продуктивного та професійно-творчого).

Описано особливості формування творчих здібностей педагогів і педагогинь у процесі їхнього професійного розвитку та розроблено тренінг «Психологія професійної креативності» для розвитку творчих здібностей фахівців і фахівчинь у педагогічній діяльності.

Ключові слова: креативність, педагогічна креативність, творча діяльність, компоненти творчих здібностей.

Annotation.

Kolomieiets Larysa

Development of teachers' creativity by means of psychological training

The paper reflects the theoretical foundations of the development of creative abilities of teachers in the process of professional activity, analyzes the essence of a creative personality and determines the structure of creative abilities of teachers in professional activity.

The materials of an empirical study of the development of creative abilities of teachers in the process of professional activity, conducted to determine the level of development of components of creative abilities (emotional, need-motivational, communicative-productive and professional-creative) are presented.

The peculiarities of the formation of creative abilities of teachers in the process of their professional development are described and the training "Psychology of Professional Creativity" is developed to develop the creative abilities of specialists in pedagogical activity.

Key words: creativity, pedagogical creativity, creative activity, components of creative abilities.

РЕФЕРАТ

кваліфікаційної роботи на тему

«РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ЗАСОБАМИ ПСИХОЛОГІЧНОГО ТРЕНІНГУ»

здобувачка вищої освіти: Коломєєць Лариса Геннадіївна

науковий керівник: к.психол.н., доц. Прокоф'єва О.О.

Об'єктом нашого дослідження є креативність педагогів та педагогинь.

Предметом дослідження є процес розвитку креативності педагогів і педагогинь у професійної діяльності.

Метою дипломного дослідження є теоретично обґрунтувати, емпірично дослідити особливості розвитку креативності педагогів і педагогинь у процесі професійної діяльності та розробити тренінгову програму для педагогів та педагогинь закладів освіти «Психологія професійної креативності».

Керуючись визначеним об'єктом, предметом і метою дослідження, нами були сформульовані такі завдання:

обґрунтувати теоретичні засади розвитку креативності педагогів і педагогинь у процесі професійної діяльності, а саме: проаналізувати зміст та сутність поняття «креативність» у професійній діяльності педагогів і педагогинь;

- здійснити експериментальне дослідження розвитку креативності педагогів і педагогинь у процесі професійної діяльності;
- охарактеризувати форми, методи і засоби формування креативності педагогів і педагогинь у процесі професійної діяльності;
- розробити тренінг для педагогів та педагогинь закладів освіти «Психологія професійної креативності» та дослідити ефективність його впровадження.

Методи дослідження – теоретичні (системно-структурний, історико-логічний і порівняльний аналіз наукової літератури для визначення понять та теоретико-методологічних основ вивчення проблеми дослідження);

- емпіричні (констатувальний та формувальний експерименти; включене спостереження; психодіагностичні методики: методика діагностики емпатійних здібностей (В. Бойко), тест-опитувальник мотивації досягнення (А. Меграбяна), методика «Виявлення комунікативних та організаторських схильностей – 2» (Б. Федоришин, В. Синявський), тест «Дослідження креативності» (Е. Торранс);
- корекційно-розвивальні (методи активного соціально-психо-логічного навчання, рефлексивного тренінгу).

Наукова новизна і теоретичне значення дослідження полягає в уточненні змісту поняття «креативність педагогів та педагогинь»; у доповненні уявлень про розвиток креативності педагогів і педагогинь у процесі професійної діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає в підборі методик для діагностики креативності педагогів і педагогинь у процесі професійної діяльності; у визначенні критеріїв (мотиваційний, когнітивний, креативний, операційний і рефлексивний) та компонентів (емоційний, потребо-мотиваційний, комунікативно-продуктивний і професійно-креативний) розвитку креативності педагогів і педагогинь; у розробленні тренінгової програми для педагогів та педагогинь «Психологія професійної креативності».

Експериментальна база дослідження. 38 педагогів та педагогинь м. Чорноморська Одеської області. Це представники та представниці таких закладів: Чорноморський економіко-правовий ліцей №1 Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області, Чорноморський ліцей №2 Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області, Чорноморський ліцей №6 Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області, Центр позашкільної освіти, Чорноморської міської ради Одеського району Одеської області.

Дослідження здійснювалось впродовж 2022 - 2023 років офлайн.

За результатами дослідження сформульовані висновки:

Інтерпретована науковцями ідея про творчу діяльність говорить про те, що творчість появляється у будь-якій сфері суспільного життя, як необхідна умова прогресивних змін як процес та наслідок розв'язання протиріч, вдосконалення суспільства. При цьому творчість залежить як від зовнішніх обставин так і від самої особистості, від її навичок, умінь, здібностей та якостей.

Ми розуміємо креативність вчителя та вчительки як цілісну якість, що визначає здатність особистості генерувати оригінальні, унікальні, новаторські ідеї на вирішення різних педагогічних завдань, що виникають в освітньому процесі. Це здатність вчителя та вчительки своєчасно побачити педагогічну проблему, виробити творчі способи її вирішення та діяти не за шаблоном, а оригінально, що властиво тільки йому або їй. Розвиток творчих здібностей педагога чи педагогині – безперервний, тривалий процес, потребує значних зусиль з боку педагога чи педагогині. Він має тривати все життя фахівця та фахівчині.

Як основні критерії розвитку творчих здібностей педагога чи педагогині ми визначили: мотиваційні, пізнавальні, творчі, оперативні та рефлексивні. Тому завданням емпіричного дослідження було виявити рівні розвитку емоційного, потребово-мотиваційного, комунікативно-продуктивного та професійно-креативного компонента творчих здібностей педагогів та педагогинь у процесі професійної діяльності.

З метою виявлення рівнів розвитку емоційного, потребово-мотиваційного, комунікативно-продуктивного та професійно-креативного компонента творчих здібностей педагогів та педагогинь у процесі професійної діяльності нами було організовано та проведено експериментальне дослідження. Отримані у ході експерименту результати дозволяють говорити про те, що розвиненість професійних творчих здібностей педагогів чи педагогинь залежать від рівня утворення цих компонентів.

Рівень сформованості усіх професійно значущих навичок, умінь і знань, норм та цінностей у характеристиці вчителя чи вчительки значною мірою забезпечать продуктивність педагогічної діяльності та їх компетентність.

Вони повинні відповідати вимогам креативної діяльності. Саме тому в якості психодидактичного засобу розвитку професійних творчих здібностей педагогів чи педагогинь нами був обраний психологічний тренінг.

Запропонований нами психологічний тренінг «Психологія професійної креативності» передбачав активне та цілеспрямоване формування досвіду творчого мислення у педагогів чи педагогинь, що полягає у взаємодії, співтворчості педагога чи педагогині та учня чи учениці у спеціально організованих умовах з використанням чітко спланованих механізмів та методів організації занять, які використовуються комплексно в залежності від завдань конкретного етапу розвитку професійних творчих здібностей педагога та педагогині. Це забезпечило певну динаміку змін у розвитку творчих здібностей педагогів та педагогинь як виявило повторне діагностування. Порівнюючи отримані результати дослідження рівня розвитку емпатії визначили, що простежується зростання рівня розвитку даного компонента, оскільки у респондентів і респонденток спостерігається значне підвищення високого рівня розвитку емпатії (з 26,2% опитуваних – до проведення формувального експерименту, 42,4% - після проведення формувального експерименту), значно збільшилася кількість педагогів та педагогинь, що брали участь у дослідженні, із високим рівнем розвитку комунікативних здібностей (з 20,0% опитуваних – до проведення формувального експерименту, до 52,4% – після проведення формувального експерименту). Після формувального експерименту значно зріс показник мотивації досягнень – з 38% до 57%, після впровадження тренінгу щодо розвитку творчості та креативності у педагогів і педагогинь спостерігаємо значне підвищення високого рівня розвитку спроможностей до креативності (з 20% до 48,2%).

На основі отриманих результатів можна стверджувати, що розроблена нами тренінгова програма є успішною та приводить до позитивних змін.

При цьому ще раз доведено, що для розвитку професійних творчих здібностей вчителів та вчительок необхідне екологічне середовище з демократичними відносинами та можливістю для творчості, головним чином, шляхом копіювання стилю мислення та особистісних особливостей (самостійність думок та дій, мотивація до пошуку, відкритість та самореалізація). Важливо повною мірою використовувати ресурси інтелектуальної, вольової, і емоційної сфери педагога чи педагогині.

Рік виконання дипломної роботи: 2023 р.

Місце виконання: Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, кафедра психології.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ТА ПЕДАГОГІНЬ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	8
1.1. Зміст та сутність креативності, творчість.	8
1.2. Категорія «креативність» у професійній діяльності педагогів та педагогинь.....	16
1.3. Основні критерії розвитку креативності педагогів та педагогинь у процесі професійної діяльності	20
РОЗДІЛ 2. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ РОЗВИТКУ КРЕАТИВНОСТІ ПЕДАГОГІВ ТА ПЕДАГОГІНЬ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	26
2.1. Організація, зміст та методики дослідження розвитку креативності педагогів та педагогинь.....	26
2.2. Аналіз результатів дослідження розвитку креативності педагогів та педагогинь у процесі професійної діяльності.	31
РОЗДІЛ 3. ФОРМИ, МЕТОДИ І ЗАСОБИ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОСТІ ПЕДАГОГІВ І ПЕДАГОГІНЬ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	36
3.1. Особливості формування креативності педагогів і педагогинь у процесі їхнього професійного розвитку	36
3.2. Тренінг як психодидактичний засіб розвитку креативності педагогів і педагогинь у процесі професійної діяльності.....	39
3.3. Аналіз ефективності впровадження тренінгу «Психологія професійної креативності»	55
ВИСНОВКИ	61
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	63
ДОДАТКИ	76

Ім'я користувача:
Анастасія Сухомлінова

ID перевірки:
1015926537

Дата перевірки:
27.10.2023 18:29:23 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
27.10.2023 18:33:05 EET

ID користувача:
100012861

Назва документа: КОЛОМЕЄЦЬ Л.Г

Кількість сторінок: 61 Кількість слів: 11960 Кількість символів: 99404 Розмір файлу: 135.36 KB ID файлу: 1015596819

26.8% Схожість

Найбільша схожість: 15.8% з джерелом з Бібліотеки (ID файлу: 1015540632)

9.4% Джерела з Інтернету

996

.....Сторінка 63.....

17.4% Джерела з Бібліотеки

4

.....Сторінка 67.....

0% Цитат

Вилучення цитат вимкнене

Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0% Вилучень

Немає вилучених джерел